

in dit nummer:

RIJKSREDERIJ GAAT VLOOT VERNIEUWEN EN 'VERGROENEN'

EUROPEES MARITIEM BELEID: FOCUS OP RUIMTELIJKE PLANNING EN TOEZICHT

HERZIENING EUROPEES VISSERIJBELEID KOMT LUISTEREND TOT STAND

VEEL ONTWIKKELINGEN ROND WINDENERGIE OP ZEE

VISSERS INNOVEREN DAT HET EEN AARD HEEFT

OOK DE BUREN BOUWEN VOLOP WINDMOLENPARKEN OP ZEE

VISSEN IN NATUURGEBIEDEN OP DE NOORDZEE WORDT AAN REGELS GEBONDEN

NATUURWETTEN GAAN OOK GELDEN OP DE NOORDZEE

NATIONAAL WATERPLAN GEEFT DUIDELIJKHEID VOOR DE NOORDZEE

TOETS WIJST UIT: KRM IS UITVOERBAAR

WE@SEA WIL HAVEN OP ZEE

VOORAANKONDIGING

Grenzeloze Noordzee

Op 8 en 9 oktober 2009 organiseert Rijkswaterstaat de elfde Noordzeedagen. Grenzeloze Noordzee is het thema. Grenzeloos, omdat voor een goed gebruik en beheer van de Noordzee over de grenzen van eigen (beleids) verantwoordelijkheden moet worden gekeken. Grenzeloos, omdat het verder dan de grenzen van het Nederlands Continentaal Plat en over de grenzen van verschillende gebruiksfuncties gaat. Hierbij is kennis van zaken m.b.t. de toestand van het natuurlijke Noordzeesysteem en het effect van gebruik hierop van wezenlijk belang.

Dit keer worden de Noordzeedagen gecombineerd met de IDON werkconferentie (Interdepartementaal Directeuren Overleg Noordzee). Op deze manier wordt de verbinding gelegd tussen kennis, beheer, beleid én gebruik.

De Noordzeedagen/IDON werkconferentie worden in 2009 in het Scheepvaart en Transport College aan de Lloydkade te Rotterdam gehouden.

Nadere informatie bij het secretariaat van het organisatiecomité:

Mariska Harte (RWS, Dienst Noordzee)
mariska.harte@rws.nl

Ruud Staverman (RWS, Waterdienst)
ruud.staverman@rws.nl

Zie ook de website:
www.noordzeedagen.nl

Het Interdepartementaal Directeurenoverleg Noordzee (IDON) is een samenwerkingsverband tussen de ministeries van Buitenlandse Zaken, Defensie, Economische Zaken, Financiën, Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Verkeer en Waterstaat (VenW) en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM).

juni 2009, nummer 9

Rijksrederij gaat vloot vernieuwen en 'vergroenen'

De Rijksrederij is nu ook formeel een feit. Maar liefst 140 schepen van verschillende ministeries en overheidsdiensten worden centraal beheerd en geëxploiteerd. Doel is de dienstverlening te verbeteren, schepen, materieel en personeel doelmatiger in te zetten en kennis te concentreren. Verder wordt gestreefd naar vernieuwing en 'vergroening' van de vloot.

Eind 2006 besloot de regering dat er een rijksrederij moest komen, waarvan Rijkswaterstaat de beheerder moest worden. Op 18 mei van dit jaar is deze Rijksrederij formeel opgericht. Die dag ondertekenden Rijkswaterstaat, Douane, ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de Kustwacht een overeenkomst waarbij de schepen van Douane en LNV zijn overgedragen aan Rijkswaterstaat. De Rijksrederij beheert en exploiteert nu 140 schepen. En op 1 juli komen ook de 105 bemanningsleden van LNV en Douane over naar Rijkswaterstaat.

Doel van deze centralisatie van taken is efficiënter te werken. Dat dit kan, is de afgelopen maanden aangetoond. Vooruitlopend op de formele oprichting is al volop samengewerkt. Zo is het onderzoeksschip *Tridens* (destijds van LNV) ingezet voor bemonstering voor Rijkswaterstaat. Voor de Meetdienst is een betonningsvaartuig ingezet, dat voorheen alleen voor onderhoud aan boeien uitvoert. En verder wordt nagedacht over het op termijn vervangen van de *Waker*, een schip dat voor noodsteun wordt ingezet. Door de opvolger ook uit te rusten voor bijvoorbeeld betonnings- of handhavingstaken, is het schip efficiënter in te zetten.

VERVANGING

De vloot van de Rijksrederij omvat zo'n 80 patrouillevaartuigen en verder meetvaartuigen, onderzoekschepen en betonners. Een groot deel van de vloot is echter verouderd. Sommige schepen zijn niet meer toegerust voor hun taken, ARBO-technisch niet meer toereikend of bedrijfseconomisch gezien aan hun einde. Daarom gaat de Rijksrederij de komende acht jaar de vloot vernieuwen. Nu al worden tien

nieuwe patrouillevaartuigen gebouwd, waarvan er elke vier maanden tussen nu en 2012 eentje wordt opgeleverd. De nieuwe schepen worden groter en efficiënter, zodat het mogelijk is per nieuwbouwschip gemiddeld twee vaartuigen af te stoten. Volgend jaar volgt de aanbesteding van nog eens tien patrouilleschepen. De Rijksrederij onderzoekt nog op welke wijze de markt voor deze opdracht kan worden benaderd. Diverse scenario's komen in aanmerking, uiteenlopend van volledig in eigen opdracht laten bouwen tot een zogeheten DBFM-contract, waarbij ontwerp, bouw, financiering en onderhoud bij één marktpartij wordt neergelegd. Tot slot worden voorbereidingen getroffen om ook meet- en betonningsvaartuigen te vervangen.

DUURZAAM

Voor zowel de huidige vloot als de nieuw aan te schaffen of te bouwen schepen geldt dat de Rijksrederij een optimum zoekt tussen efficiëntie, veiligheid en duurzaamheid. Wat dat laatste betreft is de lat hoog gelegd. Onder de titel *Milieu Factor 5* wil de Rijksrederij in 2012 vijf keer zo duurzaam zijn als in 2008. Gewerkt wordt onder andere aan zwavelarme brandstof, milieuvriendelijke motoren en oliën, duurzame coatings, alternatieven voor opofferingsanodes, gebruik van walstroom en de afvoer van afvalwater.

VOOR MEER INFORMATIE:

Rob Schuitema
(VenW, RWS Noordzee)
Telefoon 070 319 63 07
rob.schuitema@rws.nl

Europees maritiem beleid: focus op ruimtelijke planning en toezicht

In oktober 2007 verscheen het Blauwboek Europees Maritiem Beleid, waarin de Europese Commissie haar visie gaf op een geïntegreerd maritiem beleid voor de Unie, en waarin zij een actieplan met een groot aantal vervolproducten aankondigde. Sommige daarvan zijn inmiddels opgeleverd (zie kader) en er is nog het nodige 'werk in uitvoering'. Twee belangrijke speerpunten van het Europese beleid zijn maritieme ruimtelijke planning en maritiem toezicht.

In november 2008 verscheen een Mededeling inzake maritieme ruimtelijke planning (*maritime spatial planning*, MSP). Daarin bevestigt de Commissie dat zij maritieme ruimtelijke planning als een essentieel instrument voor het geïntegreerde maritieme beleid beschouwt. De Mededeling onderkent wel dat de lidstaten verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van MSP. Als zodanig voldoet de Mededeling aan het beginsel van subsidiariteit, waarop ook door Nederland steeds sterk is aangedrongen. De Mededeling geeft verschillende redenen aan waarom zekere Europese maatregelen voordelen kunnen bieden, zoals vergroting van effectiviteit en samenhang en ter behartiging van grensoverschrijdende dimensies van MSP. De Mededeling omschrijft enkele basisprincipes voor de toepassing van MSP en zet globale lijnen uit voor een gemeenschappe-

lijk aanpak. De Commissie wil met de Mededeling een discussie op gang brengen om de ontwikkeling van MSP in EU-kader te helpen sturen. Om die discussie te vergemakkelijken heeft zij dit jaar vier workshops gepland. Representatieve belanghebbenden uit alle relevante domeinen komen dan bijeen om de in de Mededeling gesuggereerde principes te bespreken. Verder stimuleert de Commissie proefprojecten om de grensoverschrijdende samenwerkingsaspecten van MSP nader te ontwikkelen.

Nederland brengt de met ruimtelijke planning voor de Noordzee opgedane kennis en ervaring op verschillende manieren in het Europese vervolgproces in.

MARITIEM TOEZICHT

Verbetering van maritiem toezicht (*maritime surveillance*) is een tweede speerpuntactie bij de uitwerking van het Blauwboek. De Commissie heeft over dit onderwerp in oktober 2008 een werkdocument uitgebracht, waarin het onderwerp integraal en van alle kanten wordt benaderd. De Commissie constateert dat toezichtactiviteiten (zoals op de veiligheid van de scheepvaart, visserij-inspecties, douane, grensbewaking) vaak dezelfde informatie behoeven, maar veelal verschillende (eigen) systemen gebruiken voor de verwerving, verwerking en deling van deze informatie. Daarnaast is sprake van een mix van Europese, regionale en nationale toezichts- en informatiesystemen. De Commissie streeft naar een slag-

vaardiger en samenhangender toezicht op Europees niveau door middel van integratie van informatievoorziening en -systemen.

Het gaat daarbij om een veelheid van (huidige) systemen, zoals verkeersbegeleidings- (VTS), automatische identificatie- (AIS) en langeafstand-identificatiesystemen (LRIT) voor de scheepvaart. Verder gaat het om monitoringsystemen (VMS, VDS) voor de visserij en om militaire informatiesystemen (MSSIS). Het primair voor de scheepvaart ontwikkelde Europese systeem SafeSeaNet zou bij de systeemintegratie een belangrijke rol moeten gaan spelen.

De Commissie onderkent dat bij de uitwerking van haar ambities vele fundamentele vragen aan de orde zijn, zoals over de betrouwbaarheid van gegevens, over de bescherming van persoonsgegevens, en over de functionele dan wel technische interoperabiliteit van informatiesystemen. Niettemin wil de Commissie zo snel mogelijk starten met een proefproject voor de Middellandse Zee.

VOOR MEER INFORMATIE:

Kees Polderman

(VenW, DGLM)

Telefoon 070 351 15 68

kees.polderman@minvenw.nl

Zie ook: www.noordzeeloket.nl/groenboek

en de maritieme website van de Europese Commissie http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/index_en.html

Sinds het verschijnen van het Blauwboek in oktober 2007 heeft de Europese Commissie onder meer de volgende vervolproducten opgeleverd:

MEDEDELINGEN

Richtsnoeren m.b.t. algemene beginselen voor integraal maritiem beleid

Instelling van een Europees grensbewakingsysteem (EUROSUR)

Routekaart voor de ontwikkeling van maritieme ruimtelijke planning

Strategie voor het maritiem transport tot 2018

Europese zeevervoersruimte zonder grenzen

Strategie voor het slopen van schepen

OFFSHORE WINDENERGIE

Verankerung van de ecosysteembenadering in het GVB

Bestrijden van illegale en ongereguleerde visserij

Terugdringen van destructieve visserijpraktijken

Strategie voor Europees maritiem onderzoek

Duurzaam en concurrerend toerisme

De EU en het Noordpoolgebied

STUDIERAPPORTEN

Juridische aspecten van maritieme ruimtelijke planning

Juridische aspecten van maritiem toezicht

De rol van maritieme clusters

Herziening Europees visserijbeleid komt luisterend tot stand

Binnenkort beginnen in Brussel de discussies over de ingrijpende herziening van het Europese visserijbeleid. Besluiten worden pas in 2012 genomen. Om de discussies aan te zwengelen heeft de Europese Commissie een 'groenboek' gepubliceerd, waarin zij problemen inventariseert en aanbevelingen doet. Overheden en organisaties zijn uitgenodigd om te reageren. Vervolgens beginnen de echte onderhandelingen over het nieuwe beleid. Minister Verburg hecht veel waarde aan een goede voorbereiding van de discussies in Brussel. Die zijn immers van doorslaggevend belang voor de visserijsector. Daarom bespreekt zij het toekomstige visserijbeleid met belanghebbenden en opinieleiders zodat ze met hun opvattingen rekening kan houden en hierdoor meer maatschappelijk draagvlak krijgt voor de Nederlandse visie.

Uitgangspunt voor de te ontwikkelen Nederlandse visie is dat er perspectief komt op een maatschappelijk geaccepteerde duurzame visserijsector. Dat wil zeggen dat duurzaam gebruik wordt gemaakt van de natuurlijke hulpbronnen en dat de mariene ecosystemen in stand blijven. Verder moet het beheer van de visbestanden doeltreffend, uitvoerbaar én goed te handhaven zijn. De nationale discussie hierover moet uitmonden in een visie, die ten grondslag zal liggen aan de discussie met 'Europa'. Naar verwachting is deze visie september dit jaar klaar.

LUISTEREN NAAR DE SAMENLEVING

Als onderdeel van de visievorming heeft LNV een onderzoek laten uitvoeren onder Nederlanders tussen de 18 en 70 jaar. Bijna de helft van de Nederlanders zegt (zeer) geïn-

teresseerd te zijn in visserijbeleid. Ook vindt maar liefst tweederde dat visserijbeleid hoog op de agenda van de overheid moet staan. En er is een aanzienlijke groep die vindt dat Nederland een voortrekkersrol moet hebben in de totstandkoming van het Europese visserijbeleid. Daarnaast ziet men een rol weggelegd voor de wetenschap en dicht men de visserijsector een grotere eigen verantwoordelijkheid toe.

KAJUITGESPREKKEN

Verder zijn er zogeheten 'kajuitgesprekken' gevoerd over wat de Nederlandse inzet in Brussel zou moeten zijn. Deze gesprekken, onder leiding van een onafhankelijke voorzitter, waren verkennend en informeel van karakter met veel ruimte voor spontane reacties. Deelnemers waren vissers, bankemployés, plaatselijke bestuurders, wetenschappers en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties. Daaruit kwam naar voren dat vissers en maatschappelijke organisaties goed zijn ingevoerd in de materie, maar dat visverwerkers, groot- en de detailhandel, banken en plaatselijke bestuurders redelijk ver afstaan van het Europese Visserijbeleid en ook niet op de hoogte zijn van de gevolgen daarvan voor de vissers. De bijdragen van de meeste partijen uit de verwerkings- en distributieketen richtten zich vooral op de verantwoordelijkheid van de sector om zichzelf te bedruipen en duurzamer te gaan vissen.

DINERGESPREEKEN

Ook heeft minister Verburg twee 'diner gesprekken' gehouden met opinieleiders om hen de gelegenheid te bieden bouwstenen te leveren voor 'gedragen' doelstellingen voor

het nieuwe GVB. De gesprekken zijn gevoerd met acht tot tien vertegenwoordigers van diverse maatschappelijke geledingen. In al deze gesprekken kwam het belang van de marktwerking en marktketens naar voren, vooral in verband met de duurzaamheid van de vissector. Dat vergt overigens een totaal andere werkwijze in alle onderdelen van de keten.

Alle signalen krijgen in beginsel een plaats in de Nederlandse visie op de toekomst van het Europese visserijbeleid. Over de keuzes die LNV uiteindelijk maakt en de overwegingen die daarbij een rol zullen spelen, zal het ministerie aan iedereen openheid van zaken geven.

VOOR MEER INFORMATIE:

Mat Thissen

(LNV, directie Visserij)

Telefoon 070 378 52 52

m.h.m.thissen@minlnv.nl

Veel ontwikkelingen rond windenergie op zee

Windenergie op zee mag zich verheugen in veel parallelle activiteiten en vooral ook in veel externe en politieke aandacht. Dat is in de eerste plaats een zegen en in de tweede plaats een zorg. Voor iedere beleidsmedewerker is grote maatschappelijke en politieke belangstelling een zegen, want het biedt kansen om stappen voorwaarts te zetten. De zorg betreft de beheerslast en organisatie om alle verschillende lijntjes bij elkaar te houden en recht te doen aan de veelheid van adviezen en initiatieven van buiten.

Ter versterking van de Nederlandse economie en als bijdrage aan de werkgelegenheid heeft het kabinet – in aanvulling op de reeds geplande uitgifte van 450 MW – besloten op korte termijn budget beschikbaar te stellen voor 500 MW

extra aan windenergie op zee. In deze ontluikende markt liggen kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven, dat van oudsher sterk is in de offshore industrie. Deze stimulans draagt niet alleen direct bij aan werkgelegenheid in de hele supply chain van windenergie op zee, maar biedt ook de kans om een visitekaartje af te geven, waarmee Nederlandse bedrijven kunnen laten zien, hoe succesvol windparken zijn te bouwen.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Terwijl collega's van Rijkswaterstaat druk aan de slag zijn met de vergunningverlening aan bestaande initiatieven voor windparken op zee, wordt binnen EZ hard gewerkt aan de uitwerking van de tenderregeling, op grond waarvan de Wbr-vergunninghouders in november dit jaar kunnen meedingen naar SDE-subsidie.

Op 24 april is in een IDON-special voor het eerst gesproken over de resultaten van de interdepartementale werkgroep die het uitgiftebeleid heeft ontwikkeld voor windenergie op zee vanaf 2011. De hoofdlijnen van dit uitgiftebeleid zullen in juli in een bewindspersonenoverleg aan de orde komen. Uitkomsten van dit overleg geven richting aan vervolgstappen om het uitgiftebeleid verder vorm te geven.

Onderwijl werken collega's in het kader van het Nationaal Waterplan hard aan de aanvullende zoekopdracht naar windenergiegebieden dicht bij de kust. Een proces waarin de diverse sectoren constructief en intensief met elkaar in gesprek zijn.

EZ heeft in de innovatieagenda voor duurzame energie veel ruimte gemaakt voor innovaties op het gebied van windenergie op zee. Kennisinstellingen (zoals ECN en de TU Delft) en bedrijven in diverse onderdelen van de waardeketen denken mee aan de invulling van een zinvol programma.

In het Europese Herstelplan is veel geld uitgetrokken voor

energie-onderwerpen, waaronder een aanzienlijk bedrag voor de elektrische infrastructuur op de Noordzee. Hier voor kunnen diverse landen op korte termijn voorstellen indienen. Ook Nederland zal hiervoor opteren.

TASKFORCE WIND OP ZEE

Als deze nieuwsbrief verschijnt zal inmiddels ook de taskforce wind op zee wereldkundig zijn gemaakt. De minister van Economische Zaken heeft Aad Veenman, voormalig topman van de NS en Stork NV, gevraagd te adviseren over het uitgiftebeleid dat in 2020 moet leiden tot 6000 MW aan wind op zee. Hij zal daarbij speciaal kijken naar de wijze waarop het bedrijfsleven het best hierbij kan worden betrokken. Deze taskforce gaat ongetwijfeld helpen de verschillende adviezen en initiatieven van buiten in een samenhangend kader te plaatsen. Daarmee wordt een deel van de genoemde zorg weggenomen.

VOOR MEER INFORMATIE:

Ed Buddenbaum

(EZ, DGET)

Telefoon 070 379 64 66

e.r.buddenbaum@minez.nl

Vissers innoveren dat het een aard heeft

Zeker honderd innovatieve manieren om vis te kweken of te vangen zijn vorig jaar ingediend bij het Visserij Innovatieplatform (VIP). De minister van LNV heeft er dertig gehonoreerd en daarvoor 7 miljoen euro beschikbaar gesteld. Ook dit jaar regent het weer voorstellen.

Twee jaar geleden stelde de minister van LNV het VIP in. Doel van het platform is om goed ondernemerschap in de visserij te bevorderen. Daaronder wordt verstaan dat Noordzeevissers hun economische activiteit rendabel maken zonder de draagkracht van het ecosysteem geweld aan te doen, en vis leveren die voldoet aan de eisen van de consument wat betreft duurzaamheid en kwaliteit. Gelet op de hoge energieprijzen van de afgelopen jaren en de concurrentie van geïmporteerde en gekweekte vis, is dat een zware opgave, temeer daar onlangs de prijzen van vis ook nog eens sterk zijn gedaald.

De noodzaak is dan ook groot om vangstechnieken te ontwikkelen die besparen op het energieverbruik en die de natuur en de visbestanden niet belasten. Daarnaast moet de sector nieuwe afzetkanalen zien te vinden. Innovatie moet de oplossing brengen.

Het VIP ondersteunt innovatieprojecten van vissers en andere ondernemers in de visserijketen die gericht zijn op kosten- en energiebesparing, vermindering van negatieve effecten op de visbestanden en de natuur en ten slotte op verhoging van de kwaliteit en de opbrengst.

Vorig jaar zijn er door de gehele Nederlandse vis- en aqua-

cultuursector circa honderd projecten aan het VIP voorgelegd. Daaruit heeft het VIP er dertig geselecteerd en aan de minister van LNV voorgelegd met het advies ze met een innovatiesubsidie uit het Europese Visserijfonds te ondersteunen. Twintig daarvan hebben een relatie met de Noordzeevisserij. De overige tien hebben betrekking op de binnenvisserij, de schelpdierenteelt en de kweek van vis.

De minister van LNV heeft de adviezen van het VIP integraal overgenomen en stelde voor de dertig projecten samen ruim 7 miljoen euro beschikbaar.

BOOMKOR

Wat betreft de Noordzeevisserij springt eruit dat er verschillende alternatieven voor de traditionele boomkorvisserij in ontwikkeling zijn. De boomkor staat onder druk vanwege het hoge brandstofgebruik en de bodemberoering waarmee de visserij gepaard gaat. De innovatiemethoden luisteren naar namen als de hydro-rig, de sumwing, de eco-catcher en de pulskor. Dit zijn allemaal vistuigen, vaak aero-

dynamisch vormgegeven, waarbij vis niet door kettingen, maar door waterwerveling of elektrische prikkels van de bodem wordt getild.

De dertig projecten zijn te lezen in de brochure VIP-30 (zie ww.visserijinnovatieplatform.nl).

NIEUWE PROJECTEN

Dit voorjaar, bij de openstelling van een subsidieregeling van het Europese Visserijfonds, zijn nog eens 45 innovatie- en samenwerkingsprojecten ingediend. Het VIP zal de minister hierover tegen de zomer adviseren, waarna in juli bekend wordt welke projecten dit jaar zullen worden gehonoreerd.

VOOR MEER INFORMATIE:

Frans Vroegop

(LNV, Directie Visserij/Visserij Innovatieplatform)

Telefoon 070 378 65 69

f.vroegop@minlnv.nl

Ook de buren bouwen volop windmolenparken op zee

Van windenergie op zee wordt veel verwacht als het gaat om het halen van de doelstellingen voor duurzame energie. Zowel in Nederland als in andere

Noordzeelanden die ook ambitieuze doelstellingen hebben. Een rondje langs de velden.

Niet alleen Nederland bouwt windmolenparken. Overal ter wereld heeft windenergie de wind mee. Figuur 1 laat zien hoeveel vermogen aan windenergie op zee er in de wereld staat opgesteld, dan wel in aanbouw is. Uit deze figuur is op te maken dat Nederland de derde plaats inneemt en daarmee tot de koplopers in de wereld behoort! Maar tal van landen zijn van plan ons in te halen, zoals uit onderstaand overzicht blijkt.

NEDERLAND

In ons deel van de Noordzee liggen twee windparken die samen goed zijn voor 228 MW. Een 'tweede ronde' is op handen en die is goed voor nog eens 950 MW. Juist deze maand (juni) worden de ontwerpbesluiten van de lopende vergunningaanvragen bekendgemaakt. Als die besluiten in november definitief zijn, kan begin volgend jaar een besluit worden genomen over de subsidieverlening.

De Nederlandse doelstelling is om in 2020 op zee 6.000 MW aan windenergie te kunnen opwekken. In het ontwerp-Nationaal Waterplan zijn hiervoor twee gebieden aangewezen en nog eens twee gebieden tot zoekgebied bestempeld. In de loop van dit jaar komt hierover meer duidelijkheid.

BELGIË

België heeft per Koninklijk Besluit een windmolenzone vastgelegd die tegen de Nederlandse EEZ-grens ligt. Drie projecten zijn in een gevorderd stadium. De eerste zes 5 MW-turbines van C-Power draaien al op de Thorntonbank. In 2012 moet dit park zijn maximum van 300 MW hebben bereikt. Dan zal ook het tweede Belgische windpark een feit zijn: Belwind, een park dat goed is voor 330 MW. Van het derde windpark, Eldepasco, is de milieuv vergunning in voorbereiding. De Belgische overheid subsidieert geproduceerde stroom met een gegarandeerde bijdrage per kiloWattuur (kWh).

VERENIGD KONINKRIJK

De Britten hebben grootste plannen met windenergie op zee. Ze zijn reeds koploper in de wereld met bijna 600 MW operationeel en ruim 1.500 MW in aanbouw. Het Verenigd Koninkrijk heeft twee keer windconcessies uitgegeven en is bezig met 'Round 3'. Die moet ertoe leiden dat er in 2020 maar liefst 25.000 MW aan windturbines op de zeeën rondom de Britse eilanden is opgesteld.

De regering stimuleert windenergie op zee door energiebedrijven een verplicht (oplo-

pend) aandeel duurzame energie te laten leveren aan hun afnemers. Energiebedrijven worden zo gedwongen om elektriciteit van bijvoorbeeld windparken op zee af te nemen. Daarnaast investeert de Crown Estate – zeg maar de Britse Dienst der Domeinen – voor de helft in de ontwikkeling van windmolenparken en ook helpt zij mee aan het oplossen van problemen. Zodra de bouw begint, trekt zij zich terug in de rol van erfpachter.

DUITSLAND

Onze oosterburen hebben als doelstelling om over twee jaar 1.500 MW te hebben opgesteld en in 2030 25.000 MW. Deze doelstelling geldt voor zowel de Noordzee als de Oostzee. In beide zeeën zijn voorkeursgebieden aangewezen. Het eerste park is in aanbouw. Duitsland kent het beroemde *feed-in*-stelsel. Oftewel: de opbrengst van windstroom van zee is voor een langere periode (12 jaar) gegarandeerd via een opslag op de elektriciteitsrekening van individuele afnemers.

De Duitse overheid heeft onlangs besloten dat de kosten van aansluiting op het net niet voor rekening komen van de ontwikkelaars van de parken. Daarnaast doet zij zelf onderzoek: er staan reeds twee onderzoeksplatforms in zee en een derde is in voorbereiding.

DENEMARKE

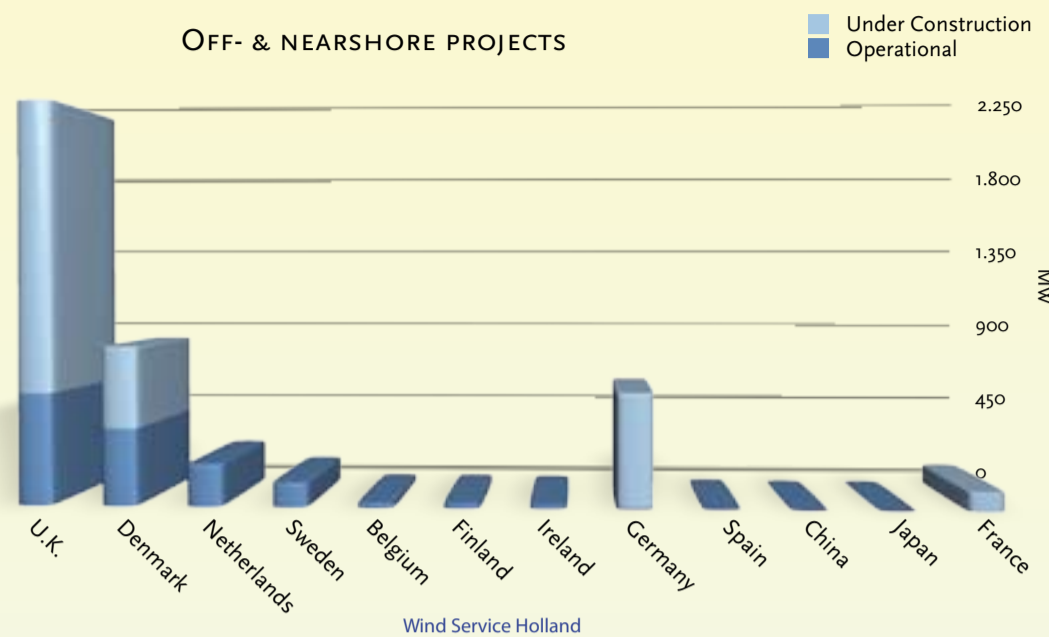
In Deense wateren liggen twee grote windparken: Horns Rev en Nysted, bij elkaar goed voor ruim 300 MW. Beide worden uitgebreid en in 2025 wil Denemarken dat er – verdeeld over zeven gebieden – 4.600 MW staat opgesteld. Een speciale commissie heeft op basis van onderzoek advies gegeven over de volgorde van ontwikkeling van de gebieden. Denemarken subsidieert de windparken op basis van een prijs per kWh tot een maximum van een bepaald aantal vollast-uren. De beheerder van het hoogspanningsnet is verantwoordelijk voor de aansluiting van de offshore windparken.

EN VERDER...

Op de EU-top van 20 maart maakte de Europese Commissie bekend dat zij 565 miljoen euro beschikbaar stelt voor offshore windenergie. Enerzijds gaat het om (het begin van) de aanleg van (delen van) een offshore netwerk in de Noordzee. Anderzijds stimuleert de EU de ontwikkeling van nieuwe turbines en andere technische componenten. Het gaat om vijf 'projecten':

- de aansluiting van windparken in het grens-

OFF- & NEARSHORE PROJECTS

Wind Service Holland

gebied van Denemarken, Zweden, Duitsland en Polen;

- eerste delen van een modulair netwerk in de Noordzee en de integratie in het bestaande netwerk op land met als deelnemende landen: UK, Nederland, België, Frankrijk, Luxemburg, Duitsland, Ierland en Denemarken;

- nieuwe *multi*-MW turbines (5 tot 7 MW) en innovatieve structuren, in diepe wateren (tot 40 meter), ver uit de kust (tot 100 km) van de windparken Alpha Ventus en Bard Offshore (in Duitsland en Polen);

- het testen van nieuwe *multi*-MW turbines en ondersteuningsstructuren voor de kust van Aberdeen (Europees testcentrum);

- opschaling van de Thornton Bank (5 MW-turbines) in België (C-Power) naar diep water (30 meter) en ver uit de kust (30 km).

Het Europees Parlement nodigt partijen uit om een voorstel in te dienen voor de verschillende projecten. De winnende voorstellen ontvangen financiële steun (maximaal 50 procent van de kosten). Om in aanmerking te kunnen komen, moeten dit en volgend jaar al 'substantiële kapitaaluitgaven' worden gedaan. Bovendien moet het project worden geleid door een particuliere onderneming.

INTERNATIONALE DIMENSIE

Windenergie op zee wordt meer en meer een internationale aangelegenheid. Ecologische effecten kunnen bijvoorbeeld grensoverschrijdend zijn. Stapeling van effecten van parken in naburige landen kan negatieve gevolgen hebben voor dier- of plantensoorten. Zo kunnen de (geplande) Belgische parken invloed hebben op de mogelijkheden voor Nederlandse windpar-

ken in het zuidelijk deel van de EEZ. Verder leven er ideeën om op de bodem van de Noordzee een hoogspanningsnet aan te leggen, dat parken van verschillende landen aan elkaar moet koppelen.

Een potentiële bedreiging voor het realiseren van de Nederlandse doelstelling is dat ontwikkelaars hun pijlen op andere landen gaan richten als de bouw in de Nederlandse EEZ te moeilijk wordt of te lang duurt. De meeste initiatiefnemers opereren immers internationaal en zoeken het gunstigste investeringsklimaat.

In de nabije toekomst zal samenwerking en afstemming met andere (Noordzee)landen dus belangrijker worden. Al is het maar om de variatie in geproduceerde stroom op te vangen en te zorgen voor een constante stroomvoorziening.

VERDER LEZEN

België: www.mumm.ac.be/NL/Management/Sea-based/windmills.php

Verenigd Koninkrijk: www.thecrownestate.co.uk/offshore_wind_energy

Duitsland: www.offshore-wind.de

Denemarken: www.ens.dk/sw15562.asp

Wind Service Holland: <http://home.planet.nl/~windsh/offshore.html>

VOOR MEER INFORMATIE:

Marcel Langeveld

(VenW, RWS Noordzee)

Telefoon 06 53 92 35 23

marcel.langeveld@rws.nl

Martine Graafland

(VenW, RWS Noordzee)

Telefoon 070 336 67 93

martine.graafland@rws.nl

Vissen in natuurgebieden op de Noordzee wordt aan regels gebonden

In de Natura 2000-gebieden op de Noordzee zullen maatregelen worden genomen die de schade moeten beperken die de visserij aanricht. Welke dat zijn is nog niet bekend. Daartoe worden tal van onderzoeken opgezet.

Het Noordzee-visserijbeleid behoort tot het exclusieve domein van de Europese Unie. De regels die in Brussel zijn gemaakt, worden opgenomen in de Visserijwet en zijn vervolgens bindend voor de Nederlandse vissers. Het Europese natuurbeleid (Natura 2000, Vogel- en Habitatrichtlijnen) werkt ook door tot op de Noordzee. Sommige stukken Noordzee hebben bijzondere natuurwaarden, reden waarom de minister van LNV gebieden die kwalificeren als N2000-gebied heeft aangemeld bij de Europese Commissie. Eerder gebeurde dat al met de Voordelta en een deel van de kustzone rond de Waddeneilanden. Eind vorig jaar zijn binnen de 12-mijlszone nog de Vlake van de Raan en een extra stuk Noordzeekustzone boven de Waddeneilanden aangemeld, en buiten de 12-mijlszone de Doggersbank, de Klaverbank en het Friese Front (zie kaart).

NATURA 2000 EN DE VISSERIJ

Maar de Noordzee is ook een belangrijk visgebied. Bij de visserij op tong en schol maken vissers gebruik van methodes die de bodem aanzienlijk beroeren. Zo gebruikt de boomkorvisserij kettingen die de flora en fauna van de zeebodem beschadigen. (Overigens schakelt de sector meer en meer over op andere technieken dan de boomkor, zoals staand want, twinrig en fly shooten). In alle aangewezen N2000-gebieden op de Noordzee zullen maatregelen worden genomen (zowel voor Nederlandse als buitenlandse vissers) om de schade als gevolg van de visserij te beperken. Welke dat zijn, is nog niet bekend.

VERVOLG

Om te komen tot maatregelen moet eerst duidelijk worden welke natuurwaarden de regering wil beschermen. Daartoe is bij Imares een onderzoek naar de instandhoudingsdoelen uitgezet. Een rapport daarover verschijnt vrijwel tegelijkertijd met deze IDON-nieuwsbrief.

Vervolgens zullen deze uitkomsten worden verwerkt in een aanwijzingsbesluit per gebied. In 2012 zullen de vissers dan weten aan welke regels zij zich in die gebieden moeten houden. 'Brussel' moet deze regels nog wel accorderen (voor de kustzone) dan wel uitvaardigen (voor de gebieden daarbuiten). De visserijmaatregelen worden overigens uitgedokterd in het kader van het project Visserijmaatregelen beschermde gebieden.

NADERE EFFECTENANALYSE

Vooruitlopend hierop wordt in de gebieden binnenin de kustzone – de Vlake van de Raan en de uitgebreide Noordzeekustzone – eerst een nadere effectenanalyse gehouden. Zo'n analyse brengt de impact van de diverse visserijtechnieken in beeld. Op basis van de resultaten wordt in overleg met de visserijsector en natuurorganisaties bepaald welke maatregelen nodig zijn om de aangetoonde negatieve effecten te vermijden of te verzachten.

Als duidelijk is welke maatregelen nodig zijn, worden deze genotificeerd bij de EC op basis van de verordening 2371/2002. Bij dit proces zullen ook de Noordzee RAC (een regionale adviesraad van vissers en natuurbeschermers) en de lidstaten die visserijrechten hebben in de Nederlandse kustzone, worden betrokken. Eind 2010, begin 2011 moet dit proces zijn beslag krijgen.

ANDER REGIME

Voor de gebieden buiten de kustzone – Klaverbank, Doggersbank en Friese Front – geldt een ander regime. Voor deze gebieden neemt de Europese Commissie zelf maatregelen. Hiertoe wordt in samenwerking met de International Council for the Exploration of the Sea (ICES) een tweejarig programma ontwikkeld – het FIMPAS-project – waaraan alle stakeholders deelnemen. In dat programma worden data verzameld en mogelijke maatregelen ontwikkeld in samenspraak met wetenschappers. Ook worden bij dit proces andere lidstaten rond de Noordzee betrokken, evenals de Noordzee RAC. Dit proces moet een jaar later leiden tot voorstellen aan de Europese Commissie.

Voor beide procedures is veel informatie nodig. Daarom wordt er naast het al genoemde onderzoek ook nog speci-

fiek onderzoek naar de economische kant van de visserijsector op touw gezet

Verder wordt in het kader van het LNV-project Mariene beschermde gebieden de Natuurbeschermingswet gewijzigd, zodat deze van toepassing wordt op de Nederlandse exclusieve economische zone (zie hiervoor het artikel Natuurwetten gaan ook gelden op de Noordzee).

VOOR MEER INFORMATIE:

Ton IJlstra

Projectleider visserijmaatregelen Beschermde Gebieden Noordzee (LNV, Directie Visserij)

Telefoon 070 378 56 20

a.h.ijlstra@minlnv.nl

Natuurwetten gaan ook gelden op de Noordzee

Binnenkort behandelt de Tweede Kamer een wetsvoorstel dat ertoe leidt dat de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet ook op de Noordzee van kracht worden. Sommige activiteiten zijn daarna alleen met een vergunning mogelijk.

De Habitatrichtlijn (1992) van de Europese Unie voorziet in de vorming van een samenhangend ecologisch netwerk dat bekend staat onder de naam Natura 2000. Tot dit netwerk behoren ook de 'speciale beschermingszones' die op grond van de Vogelrichtlijn (1979) aangewezen zijn. Volgens een uitspraak van het Hof van Justitie van de EG van 20 oktober 2005 zijn beide richtlijnen niet alleen op het land, de binnenwateren en de kustwateren (de territoriale zee) van toepassing, maar ook op de 'exclusieve economische zone' (EEZ) van de lidstaten.

De Nederlandse EEZ valt samen met het Nederlandse deel van het continentale plat van de Noordzee.

UITBREIDING WERKINGSFEEF NBWET EN FFWET

Die uitspraak van het Hof betekent dat zowel in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) als in de Flora- en faunawet (Ffwet) moet worden geregeld dat deze wetten ook in de EEZ gelden. Met het oog daarop bereidt het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een wetsvoorstel voor, dat over enige tijd naar de Tweede Kamer zal gaan. Na behandeling van het voorstel in de Tweede en de Eerste Kamer treedt die wijziging in werking en strekken de Nbwet en de Ffwet zich ook uit tot de EEZ. Aldus ontstaat een juridisch kader waarbinnen activiteiten die schadelijke gevolgen kunnen hebben voor de natuur, kunnen worden

geregeld en beheerst. Zo kunnen Natura 2000-gebieden in de EEZ worden aangewezen, waarvoor vervolgens instandhoudingsdoelen en beheerplannen moeten worden vastgesteld. Ook geldt dan in beginsel de Nbwet-vergunningplicht voor bepaalde projecten en handelingen.

Bedrijven die iets op de Noordzee willen ondernemen, zullen hiermee te maken krijgen.

AANWIJZING NATUURGEBIEDEN

Inmiddels heeft de minister van LNV eind vorig jaar gebieden in de EEZ bij de Europese Commissie aangemeld (zie hiervoor het artikel *Vissen in natuurgebieden op de Noordzee wordt aan regels gebonden*). De vier aangemelde gebieden zijn ook opgenomen in het ontwerp van het Nationaal Waterplan. Zij komen overeen met de N2000-gebieden die al in 2005 in de Nota Ruimte en het Inte-

graal beheerplan Noordzee zijn beschreven. Het is de bedoeling dat deze gebieden, samen met het Vogelrichtlijngebied Het Friese Front, in de loop van volgend jaar formeel als Natura 2000-gebieden worden aangewezen. In die aanwijzingsbesluiten zullen dan ook de instandhoudingsdoelen worden vastgelegd. Daarna moet binnen drie jaar een beheerplan zijn vastgesteld. Voor de Voordelta bestaat al zo'n plan. De staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat (als voortouwnemend bevoegd gezag en beheerder van de Noordzee) moet deze beheerplannen overigens in overeenstemming met de minister van LNV opstellen.

VOOR MEER INFORMATIE:

Hans Lefèvre

(V&W, HDJZ)

Telefoon 070 351 90 39

hans.lefevre@minvenw.nl

Nationaal Waterplan geeft duidelijkheid voor

Nog even en het Nationaal Waterplan is definitief. Als op 22 juni de inspraaktermijn afloopt, kunnen de reacties worden verwerkt. Dit najaar brengt staatssecretaris Tineke Huizinga de aangepaste versie in het kabinet, dat het vervolgens in december definitief vaststelt. Dan is duidelijk waar op de Noordzee nieuwe windmolenparken kunnen komen en waar zand kan worden gewonnen. Ook kan dan het Integraal Beheerplan Noordzee worden geactualiseerd.

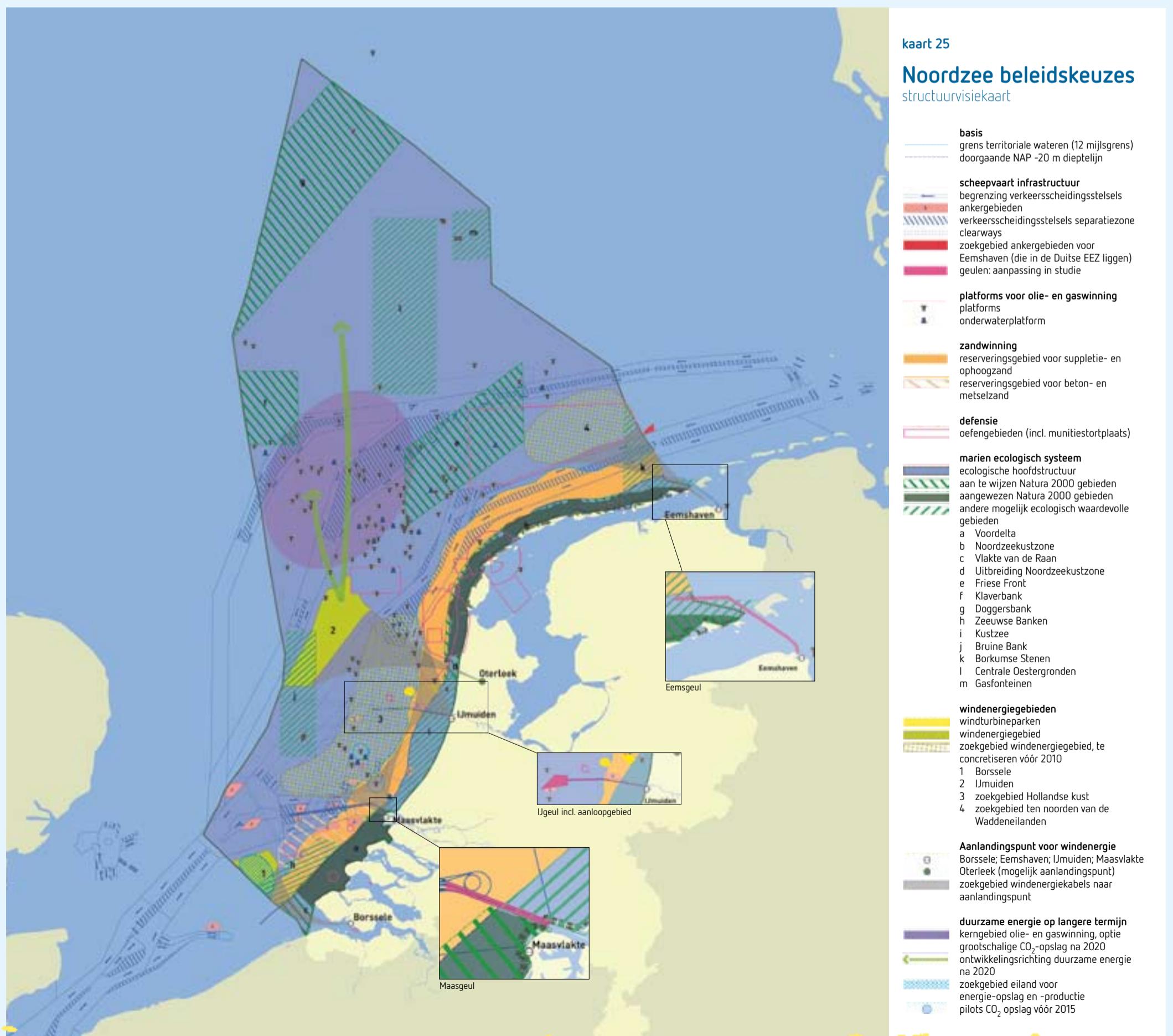
De ontwerp Beleidsnota Noordzee maakt integraal deel uit van het Nationaal Waterplan. Zodra het Waterplan definitief is, staat vast waar in de Noordzee welk gebruik mogelijk is. Waar liggen de zandwinlocaties, waar kunnen de nieuwe windmolenparken komen, hoe bereiken we een duurzaam gebruik en bescherming van het mariene milieu? Het Nationaal Waterplan ligt al ter inzage en tot 22 juni kan iedereen een reactie indienen. Gezien de artikelen in de

kranten en gelet op kritische geluiden van verschillende belanghebbenden wordt een grote respons verwacht. Kennelijk is er behoefte aan aanscherping. De natuurorganisaties vinden dat er meer moet worden gedaan aan de bescherming van het mariene milieu; de windsector en hun financiers kijken scherp of er voor de langere termijn voldoende zekerheden zijn voor het bouwen van windmolens op zee.

DUIDELIJKHEID

Die duidelijkheid is er als het Nationaal Waterplan straks is vastgesteld. Het systeem van vergunningverlening voor windenergie verbetert sterk doordat in het Waterplan windgebieden zijn aangewezen. Dan weten de initiatiefnemers wat waar mogelijk is en is er minder onderzoek nodig voordat vergunningen worden verleend. Vooruitlopend op de vaststelling van het Nationaal Waterplan zijn medewerkers van het ministerie van Economische Zaken en van Verkeer en Waterstaat aan het kijken hoe het systeem van vergunning- en subsidieverlening is te verbeteren. Gestreefd wordt naar een systeem waarbij een initiatiefnemer die ruimte krijgt toegewezen, verzekerd is van een rijksbijdrage. Ook dat biedt meer zekerheid.

Voor Rijkswaterstaat is het nieuwe plan om nog een andere reden belangrijk. Met de vaststelling van het Waterplan is de 12-mijlszone gereserveerd voor zandwinning en wordt deze ingezet voor diepe zandwinning. Dat stelt RWS in staat om in het licht van klimaatverandering de komende

de Noordzee

jaren de kustsuppleties op te voeren. Zou je die hoeveelheid zand op de oude manier moeten winnen, dan is het nodig om grote oppervlakten zeebodem om te spitten. Mag je tot 6 meter diepte zand winnen, dan beperk je de omvang. Dat is goedkoper én heeft minder nadelige effecten op de natuur, zoals is gebleken bij de winning van zand voor de opspuiting van de Tweede Maasvlakte.

NOG NIET KLAAR

Er zit nog een "los eindje" in het ontwerp Nationaal Waterplan. De komende maanden wordt binnen de twee zoekgebieden voor de Hollandse kust en ten noorden van de Waddeneilanden nog gezocht naar de meest geschikte plekken om de windmolens te bouwen. Een lastige afweging, omdat de initiatiefnemers een plek zo dicht mogelijk onder de Hollandse kust willen, maar op die locaties hebben ook andere gebruikers hun oog laten vallen. De rijksdepartementen hopen op een stevige inbreng van belanghebbenden en kennisorganisaties. Elke sector stelt een expert aan en die gaan met elkaar om de tafel zitten om tot een voorstel te komen dat aan de politiek kan worden voorgelegd.

IBN 2015

Als eind dit jaar het Nationaal Waterplan is vastgesteld, heeft dit gevolgen voor de manier waarop Rijkswaterstaat de Noordzee beheert. En dus ook voor wat daarover is vastgelegd in het Integraal Beheerplan voor de Noordzee. Denk aan nieuwe afspraken over diepere zandwinning en de uitgifte van windkavels in de windgebieden. Daarvoor moet worden ingezoomd op de aangewezen gebieden. Het is niet de bedoeling om een compleet nieuw IBN op te stellen, een actualisatie is voldoende.

Wim van Urk

(VenW, DGW)

Telefoon 06 52 59 60 97

wim.urb@minvenw.nl

Titia Kalker

(VenW, RWS Noordzee)

Telefoon 06 21 68 97 18

titia.kalker@rws.nl

Toets wijst uit: KRM is uitvoerbaar

De Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) is uitvoerbaar, met uitzondering misschien van de doelstellingen voor onderwatergeluid en integriteit van de zeebodem. Tegelijkertijd biedt de KRM Rijkswaterstaat de mogelijkheid uit te groeien tot de publieksvriendelijke organisatie die zij wil zijn. Intussen heeft de EU stappen gezet die ertoe moeten leiden dat iedere lidstaat dezelfde werkwijze volgt bij het uitwerken van de doelen voor de goede milieutoestand.

Vorig jaar zomer publiceerde de Europese Unie de KRM. Deze richtlijn is een voortvloeisel van de Europese Mariene Strategie (EMS), die op zijn beurt is voortgekomen uit het zesde Milieuactieprogramma van Europa, uit 2002. De lidstaten van de EU moeten de KRM in stappen uitvoeren. Ten eerste moet de KRM in de nationale wetgeving worden geïmplementeerd. Het traject dat moet leiden tot implementatie van de richtlijn in het Waterbesluit is inmiddels uitgezet.

Daarna moet elke lidstaat, samen met de partners in de mariene regio, een eigen strategie opstellen. Over de voortgang moeten ze rapporteren aan de Europese Commissie. In vogelvlucht behelst de mariene strategie: de opstelling van een 'initiële beoordeling', waarmee een beschrijving van de huidige toestand van het milieu van de mariene regio wordt bedoeld. Deze bestaat uit een analyse van belastende invloeden van menselijke activiteiten op de zee, een economische analyse van het gebruik van de wateren, en een sociale analyse. De kosten van de verslechtering van het mariene milieu worden ook in beeld gebracht.

Vervolgens moeten in 2012 de goede milieutoestand (GMT) en de milieudoelen zijn bepaald. Wat daaronder moet worden verstaan, geeft de KRM slechts op hoofdlijnen aan. Wel zijn er elf elementen geformuleerd die daarmee samenhangen. En om die milieudoelen te bereiken, moeten maatregelenprogramma's worden ontwikkeld en uitgevoerd – vanaf 2016.

UITVOERBAARHEIDSTOETS

Als voorbereiding op de implementatie heeft Rijkswaterstaat vorig jaar de richtlijn getoetst op uitvoerbaarheid. Daar is uitgekomen dat de richtlijn uitvoerbaar is, zij het dat er nog onzekerheid bestaat over de haalbaarheid van de doelen voor onderwatergeluid en de integriteit van de zeebodem. Over de effecten van geluiden onder water is nog weinig bekend. Daar wordt nu onderzoek naar gedaan onder auspiciën van het ministerie van Defensie. In eerste instantie richt het onderzoek zich op de effecten van heikwerkzaamheden op vislarven en zeezoogdieren.

Op het punt van de integriteit van de zeebodem zou de KRM in conflict kunnen komen met het advies van de Deltacommissie om op grotere schaal aan kustsuppletie te gaan doen. Meer kustsuppletie betekent meer zandwinning op zee. Het is niet de bedoeling dat de KRM straks zo wordt geïnterpreteerd dat de veiligheid van Nederland niet zou kunnen worden gewaarborgd. Om die reden is Deltares gevraagd te onderzoeken hoe de toekomstige zandwinningen en -suppleties kunnen worden vormgegeven om aan de verplichtingen van de KRM te voldoen. Onderdeel daarvan is ook de vraag naar de verhouding tussen de goede milieutoestand voor

een zeer groot gebied – de noordoostelijke Atlantische Oceaan – en een tijdelijke, lokaal beperkte belasting op een deel van de Noordzee. In het uiterste geval staat de richtlijn uitzonderingen toe die verhinderen dat de goede milieutoestand wordt bereikt.

PUBLIEKSGERICHT

De richtlijn baart niet alleen zorgen, maar biedt ook kansen. De KRM vereist immers dat alle betrokken partijen de kans krijgen om aan de uitvoering van de richtlijn deel te nemen. Daarmee stelt de KRM hogere eisen aan publieke participatie dan bijvoorbeeld de Kaderrichtlijn Water. Deze eis sluit naadloos aan bij de doelstellingen die Rijkswaterstaat zich heeft gesteld in de *Agenda 2012*, namelijk dat RWS een publieksgerichte netwerkmanager wil zijn. Dit houdt in dat alle relevante stakeholders in een vroeg stadium bij de implementatie van de KRM worden betrokken.

RELATIE MET OSPAR

Ook in Ospar-verband werken Europese landen al aan de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan. En wel sinds de verdragen van Oslo (getekend in 1972) en Parijs (1974). Ospar heeft dan ook een rol gekregen in de KRM. Er zijn echter een paar belangrijk verschillen. Ten eerste zijn niet alle landen die deelnemen aan Ospar ook EU-lid. Daarnaast kent het Ospar-verdrag slechts inspanningsverplichtingen, terwijl de KRM resultaatsverplichtingen oplegt voor het nemen van maatregelen.

WERKWIJZE

Intussen werkt de Europese Commissie aan een handleiding die ertoe moet leiden dat alle lidstaten straks op dezelfde wijze de KRM ten uitvoer leggen. Aan haar eigen *Joint Research Centre* is opdracht gegeven om in samenwerking met de *International Council for the Exploration of the Seas* de elf elementen van de Goede Milieutoestand uit te werken tot een programma van eisen. Begin volgend jaar moet dit programma er liggen, waarna de Europese Commissie het tot een handleiding bewerkt die zij met de 27 *marine directors* van de lidstaten zal bespreken.

VOOR MEER INFORMATIE:

Harm Oterdoom

(VenW, RWS Waterdienst)

Telefoon 06 10 92 90 44

harm.oterdoom@rws.nl

Jeroen Ligtenberg

(VenW, RWS Noordzee)

Telefoon 06 22 99 43 60

jeroen.ligtenberg@rws.nl

Planning

VASTSTELLING NATIONAAL WATERPLAN

Vaststelling ontwerp Nationaal Waterplan: december 2008

Inspraak Nationaal Waterplan: 11 mei 2009 - 21 juni 2009

Vaststelling Nationaal Waterplan: december 2009

UITWERKING ZOEKGBIEDEN HOLLANDSE KUST EN EEMSHAVEN

Bilaterale gesprekken en expertsessies: maart 2009 - najaar 2009

Ontwerpbesluit: december 2009

Besluit: voorjaar 2010

ACTUALISATIE IBN

Vorbereidingen: najaar 2009

Gesprekken en bijeenkomsten met belanghebbenden: begin 2010

Concept IBN: voorjaar 2010

Besluitvorming over IBN: zomer 2010

We@Sea wil haven op zee

Op papier klinkt het simpel: in 2020 wordt 6000 MW aan windenergie op zee opgewekt. Maar wil dit streven van het kabinet worden gehaald, dan moet er toch uiterlijk in 2015 begonnen zijn met de bouw van de turbines. Daarvan zijn er nog duizend nodig. Als die op dezelfde wijze worden gebouwd als tot nu toe gangbaar is – ter plekke – wordt dat een krap tijdschema. Het consortium We@Sea, waarin aannemers, energiebedrijven, universiteiten, kennisinstituten en maatschappelijke organisaties zijn verenigd, wil veel tijd en geld besparen door een werkeiland met haven in zee aan te leggen.

Voor de kust van Noord-Holland zijn al twee windmolenparken aangelegd, die samen goed zijn voor ruim 200 MW. Maar de doelstelling van het kabinet is om in 2020 6000 MW op zee te hebben staan. Om dat te halen, moeten er dus ruim 1000 windturbines worden bijgebouwd. Grote turbines met een rotordiameter van 125 meter en een elektrisch vermogen van 5 MW.

In het concept Nationaal Waterplan is een stuk zee, 60 tot 80 kilometer ten westen van IJmuiden, aangewezen voor de bouw van windturbineparken met een gezamenlijk vermogen van 5000 MW. Als dat gebied vanuit IJmuiden op dezelfde manier wordt volgebouwd als tot nu toe is gebeurd, wordt het moeilijk de doelstelling te halen. Stel dat je begint in 2015, dan moeten er elk jaar tweehonderd turbines worden geplaatst. Met jaarlijks slechts honderd werkbare dagen op zee, komt dat neer op twee turbines per dag.

Werken op land is dan ook effectiever dan 'knutselen op zee'. Het is veel praktischer om de hele turbine op land te kunnen opbouwen en beproeven en hem dan kant-en-klaar naar zijn fundatie op zee te brengen en plaatsen. Het probleem is dat de afstand tussen het windturbinepark en het vaste land groot is. Heen en weer varen kost tijd en geld. Vandaar het voorstel van We@Sea om een eiland in zee aan te leggen voor de bouw en het onderhoud van de windturbines. Dat bespaart voor elke windturbine dagelijks vier uur heen- en terugvaren.

EILAND MET STOPCONTACT

Wat We@Sea voor ogen staat, is een bescheiden werkeiland in de vorm van het cijfer 6. De doorsnee van het cirkelvormige deel is 750 meter en daar komt nog een uitsteeksel in de vorm van een havenhoofd bij. Het eiland heeft havenkades, waar de onderdelen zoals rotorbladen en de gondels worden aangevoerd, een transformatorstation – het stopcontact op zee – en een aantal segmenten waar de windturbines worden geassembleerd. Als de molen helemaal klaar en beproefd is, wordt hij in zijn geheel naar zijn voetstuk verscheept, waar hij dan alleen nog bovenop moet worden gezet. Dat gaat anders dan zoals het nu gebeurt. Nu wordt elke molen op zijn fundatie in zee opgebouwd waardoor je afhankelijk bent van het weer. Bovendien is werken op zee vele malen duurder dan werken op land.

Om die reden zijn de aanlegkosten van het eiland, die zijn begroot op een half miljard euro, na zeven jaar terugverdiend, vermoedt het consortium. Het eiland gaat zeker zo

lang mee, want als de bouw van de windturbineparken klaar is, wordt het eiland gebruikt voor onderhoud van de turbines. Bovendien kan het ook voor de bouw van buitenlandse offshore projecten worden gebruikt. Duitsland en Engeland hebben grootse plannen en beide landen hebben interesse getoond in het idee.

SAMEN ZOEKEN

De inmiddels opgerichte stichting *Haven-Eiland Duurzame Energie Noordzee* heeft al een MER-startnotitie geschreven en praat met veel organisaties over de plannen. De stichting wil met iedereen zoeken naar de meest geschikte plaats voor het eiland, in verband met scheepsveiligheid, ecologie, logistiek en economie.

Chris Westra

(we@sea)
Telefoon 06 53 44 86 21
Westra@ecn.nl

NOORDZEE
LOKET

Meerdere ministeries hebben iets te zeggen over de Noordzee. Voor bedrijven en organisaties die iets ondernemen op de Noordzee is het dan ook niet altijd even gemakkelijk om een antwoord te vinden op vragen aan de overheid. De overheid wil hen daarbij beter van dienst zijn met het Noordzeeloket. Het loket beantwoordt vragen over onderwerpen als windenergie, scheepvaart, beroepsvisserij, olie- en gaswinning, baggeren, zandwinning, milieu of recreatie. Ook voor geheel nieuwe initiatieven is het loket de aangewezen vraagbaak. Vraagstellers krijgen direct antwoord of worden rechtstreeks doorverwezen naar de juiste contactpersoon binnen de overheid.

Veel antwoorden zijn ook te vinden op www.noordzeeloket.nl. Op deze website staat onder meer informatie over beleid, wet- en regelgeving, activiteiten en ondernemen op zee, natuur en milieu, ruimtegebruik en relevante maatschappelijke en overheidsorganisaties. Verder vindt u informatie over het Integraal Beheerplan Noordzee (IBN2015). Bovendien is er een link naar www.noordzeeatlas.nl. Deze site bevat kaarten met gegevens die betrekking hebben op het watersysteem, gebruik, beleid en beheer van de Noordzee.

Noordzeeloket
Telefoon 0900 - 666 73 93
www.noordzeeloket.nl
noordzeeloket@rws.nl

HEDEN
HavenEiland Duurzame Energie Noordzee

De IDON nieuwsbrief Integraal Beheer Noordzee heeft als doel u op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op het gebied van beleid en beheer op de Noordzee. De Nieuwsbrief verschijnt twee keer per jaar. Het blad wordt verspreid binnen de betrokken ministeries en sectoren. Aan geïnteresseerden wordt de nieuwsbrief op aanvraag gratis toegezonden. Overname van artikelen is toegestaan onder bronvermelding. Voor illustraties en foto's is wel toestemming nodig. Gratis exemplaren zijn bij het redactieadres verkrijgbaar. Een digitale versie van de nieuwsbrief kunt u vinden op www.noordzeeloket.nl

Uitgave
Interdepartementaal
Directeurenoverleg
Noordzee (IDON)

Eindredactie
Rob Vransen
Bijnsdorp Communicatie
Projecten, Amsterdam

Redactieadres
Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Rijkswaterstaat Noordzee
Postbus 5807
2280 HV Rijswijk
E-mail: rob.vransen@rws.nl
Telefoon 070 336 66 48

Fotografie
Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Rijkswaterstaat Dienst Noordzee
Stichting HavenEiland Duurzame Energie Noordzee (HEDEN)
The European Wind Energy Association (EWEA)
Sander de Jong
Harry van Reeken

Vormgeving
www.balyon.com

Druk
Deltahage

Oplage
1500

Algemene informatie over Noordzee beleid en beheer is te vinden op www.noordzeeloket.nl

Betrokken ministeries en diensten
Ministerie van Verkeer en Waterstaat
– Directoraat-generaal Water
– Directoraat-generaal Luchtvaart en Maritiem
– Rijkswaterstaat Noordzee
– Rijkswaterstaat Waterdienst

Ministerie van Economische Zaken
– Directoraat-generaal Energie en Telecommunicatie

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
– Directie Natuur
– Directie Visserij

Ministerie Van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
– Directoraat-generaal Ruimte

Kustwachtcentrum

Ministerie van Buitenlandse zaken

Ministerie van Defensie

Ministerie van Financiën

Colofon